OBRZĘDOWOŚĆ KOLONII/OBOZU

Mój pomysł na...

Obrzędowość to jeden z tych elementów, których w planie pracy nie może zabraknąć. Przy tym jest to pojęcie o bogatym, szerokim znaczeniu. Czy chodzi o zwyczaje drużyny (powitanie, pożegnanie, piosenkę), czy o wygląd zewnętrzny harcerza (kolor chusty, wzór plakietki drużyny), czy wreszcie o to, „w co się będziemy bawić?”. Z pewnością istnieje mnóstwo pomysłów tak na noszenie beretu, jak i na sposoby powitania i pożegnania członków drużyny (czasami powitanie trwa tyle czasu, że bezpośrednio po nim następuje pożegnanie), jednak w tym numerze będą pomysły dotyczące trzeciej z wymienionych definicji obrzędowości. Nazwijmy ją obrzędowością fabularną.

Najistotniejszymi (moim zdaniem) cechami obrzędowości fabularnej są naturalność i kompletność. Nie jest sztuką, żeby wymyślić obrzędowość „jakiej jeszcze nie było”, tylko taką, w którą bez wysiłku wczują się uczestnicy obozu. Szansa, że większość 13-latków wczuje się w rolę greckiego filozofa, jest mała. Obrzędowość fabularna powinna obejmować całe życie obozowe: stroje i nazwa obozu to za mało. Rycerze nie chadzają do stołówki, krasnale nie organizują gier terenowych, a na czele Indian nie stoi komendant obozu. Powiem więcej: chłopi zamiast „w szeregu zbiórka” zakrzyknęliby „stańta równo chopy!”. Nie ma takiej rzeczy, której nie można by sfabularyzować.

Poniżej znajdziecie dwie całościowo opracowane obrzędowości – dla kolonii zuchowej i obozu harcerskiego. Obydwie były z dobrym skutkiem realizowane w praktyce. Możecie je wykorzystać w całości, fragmentach lub potraktować jako inspirację do ulepszenia swoich własnych pomysłów na obrzędowość.

PROWADZĄCY RUBRYKĘ: PHM. MARCIN BEDNARSKI HO
PARASOL@CZUWAJ.PL

OBRZĘDOWOŚĆ KOLONII ZUCHOWEJ: PIOTRUŚ PAN

Nazwa kolonii
„NIBYLANDIA, KRAINA NIGDY–NIGDY”

Fabuła
Oparta na powieści „Piotruś Pan” autorstwa – Jamesa Matthew Barrie: Piotruś Pan został porwany przez Kapitana Haka. Kapitan wymyśla coraz to nowe żądania. Chłopcy i Wendy muszą wykonywać polecenia Haka, aby odzyskać Piotrusia. Na końcu kolonii udaje im się wykonać ostatnie zadanie i odzyskują przyjaciela.

Strój obrzędowy

Czapki á la Piotruś Pan (z wszytym piórkiem), najlepiej uszyte przez kadrę lub rodziców. Mogą być z zielonego materiału dla wszystkich zuchów albo każda szóstka może mieć swój kolor czapek. Różnokolorowe podkoszulki, spodenki, które na rękawach i nogawkach można pociąć tak, aby powstały frędzle.

Brama
Magiczne wrota: Cztery dosyć wysokie pale, góra konstrukcji wypleciona sznurkiem, a do niego zaczepione „anielskie włosy”. Żeby dostać się do krainy Piotrusia, trzeba przejść przez te wrota.

Urządzenia obozowe
- Tablica ogłoszeń – słomiana mata wycięta w kształcie liścia i przyczepiona do drzewa.
- Świetlica – laguna, w której mieszkają syreny; jako dekoracja: syreny wycięte z papieru, wodospad z niebieskiej krepiny, można też zrobić z piasku i folii prawdziwe jeziorko.
- P.poż. – narzędzia i wiadra umieszczone na minitratwie.
- Dodatki – krokodyl gumowy, umieszczony gdzieś w kącie obozu, pod nim, lub w środku, głośno tykający budzik; wioska indiańska w pobliżu obozu, tipi zbudowane z prześcieradeł i patyków lub z pałatek.

Totem kolonii
Woreczek zrobiony ze skóry lub materiału, w którym przechowywany jest magiczny pyłek ze skrzydełek Dzwoneczka.

Imiona obrzędowe
- Dla chłopców: Janek, Michaś, Okruszek, Psotnik.
- Dla dziewczynek: Kuleczka, Różyczka, Fiołek, Niezapominajka.

Zabawy obrzędowe
- **Nadanie imion**. Zabawa polegająca na tzw. próbach. Np. próba odwagi – zuch wchodzi do ciemnego namiotu, z miski bucha para, a on musi tam włożyć rękę – oczywiście woda w misce musi być zimna, a parę trzeba zaaranżować, próba wysokości – zuch ma zasłonięte oczy, staje na dwóch mocnych kijach, dwie osoby podtrzymują go, on trzyma ręce na ich ramionach, a osoby te cały czas się zniżają – dziecko ma wrażenie, że unosi się do góry i w pewnym momencie musi skoczyć.
- **Wyzwolenie Piotrusia**. Gra polega na zaliczeniu poszczególnych punktów na trasie w formie labiryntu. Podczas gry sprawdzana jest w pewnym sensie wiedza zdobyta na kolonii. Od tego, jak zuchy odpowiedzą na pytania i jak wykonają zadania, zależy, do którego punktu wyruszą i jak szybko uratują Piotrusia.

Okrzyk
– Piotruś Pan – waleczny!
– Piotruś Pan – serdeczny!
– Piotruś Pan – z nim jesteś bezpieczny!

Nazewnictwo
- Komendant – Rufio
- Oboźny – Wendy (najlepiej, żeby oboźną była dziewczyna)
- Programowiec – Mistrz Fantazji
- Krąg rady – Wielka Narada
- Olimpiada obozowa – Potyczki z Hakiem
- Festiwal obozowy – Wieczorne Harce
- Wycieczka/rajd – Wyprawa na Wyspę Syren.

TEKST: PWD. KINGA ŁAWSKA WĘDR.
RYSUNKI: PHM. BARTŁOMIEJ KORNATOWSKI HO

OBRZĘDOWOŚĆ OBOZU HARCERSKIEGO: WIEJSKO-LUDOWA

Nazwa obozu
„BRZASKOSZEWO ŻYWIOŁECKIE”
Ta nazwa wzięła się z połączenia nazw dwóch drużyn tworzących obóz: 56 WDH „Brzask” i 45 WDH „Żywioły”. Oczywiście wasz obóz może nazywać się inaczej, ważne, aby jego nazwa brzmiała jak nazwa wsi.

Fabuła
Cztery pory roku. Kanwą obrzędowości jest życie wsi, zgodne z rytmem pór roku. Chodzi tutaj o wieś końca XIX wieku. Czas trwania obozu podzielony jest na cztery pory roku. W każdej porze roku odbywają się inne święta ludowe, związane z tym okresem. Uczestnicy obozu dzielą się na „rodziny”, zadania wykonują rodzinami lub w innych grupach, na przykład „rodzice” – „dzieci”. Warto przed obozem pogłębić wiedzę z zakresu życia wsi. Można przejrzeć *Chłopów* Władysława Reymonta czy *Nad Niemnem* Elizy Orzeszkowej. Znajdują się tam opisy wielu obrzędów i świąt obchodzonych na wsi.

Strój obrzędowy
Typowo ludowy, stroje wykonane z białego płótna (prześcieradło, surówka płócienna). Na obozie farbujemy je barwnikami naturalnymi, każda rodzina na inny kolor. Do strojów chodzi się bez obuwia.

Brama
Brama wejściowa to strzecha na dwóch słupach. Istotne w wytworzeniu ludowego klimatu jest to, aby pokrycie bramy było ze słomy. Słomę bez żadnych kłopotów można zdobyć w każdej wsi. Po nałożeniu słomy, warto ją przywiązać do stelaża. Od bramy po obu stronach odchodzi płot, na którym można wieszać ceramiczne wyroby, motykę i inne narzędzia gospodarskie.

Totemy
Strachy na wróble, płoty z zatkniętymi na nich różnymi przedmiotami.

Urządzenia obozowe
- Tablica ogłoszeń – w formie wiatraka.
- Świetlica – dom ludowy, na ścianach ludowe wycinanki, drewniane pisanki, drewniane talerze, łyżki i widelce, kolorowe chustki.
- P.poż. – studnia – żuraw.

- Dodatki – szopa – pomieszczenie na furmanki (rowery), koło – element zdobniczy, snopki siana – element zdobniczy.

Obrzędowe nazwy zastępów
Nazwiska rodowe – Maziaże, Stasiakowie, Boryny.

Zabawy obrzędowe
- **Otwarcie wsi**. Sołtys otwiera wieś, nadaje jej nazwę, dzieli ludzi na „rodziny”.
- **Andrzejki**. Wieczór wróżb.
- **Sobótka**. Zabawa w strojach obrzędowych. Wieczorem cała wieś schodzi się nad jezioro. Dziewczęta z wcześniej zrobionymi wiankami, chłopcy z pochodniami. Zadaniem chłopców jest wyłowienie wianków, rzuconych na wodę przez ich ukochane.
- **Jarmark**. Rodziny sprzedają produkty za symboliczną walutę „brzaski” innym uczestnikom obozu. Każda rodzina musi zarobić jak najwięcej „brzasków”.
- **Chusteczka**. Tradycyjna zabawa ludowa na nowoczesną melodię.

Piosenka „jedzeniowa” (melodia ludowa)

Miała baba koguta, koguta, koguta,
Wsadziła go do buta, do buta hej,
O mój miły kogucie, kogucie, kogucie,
kogucie, kogucie, kogucie,
Czy ci dobrze w tym bucie, w tym bucie,
w tym bucie, w tym bucie jest.
(na obiad baba „wsadza” prosiaka do saka,
a na kolację – indora do wora)

Nazewnictwo
- Komendant – Sołtys
- Oboźny – Organista
- Programowiec – Pleban
- Zastępowy – Głowa Rodziny
- Rada obozu – Rada Sołecka
- Olimpiada obozowa – Turniej gospodarstw o nagrodę wójta
- Festiwal obozowy – Przyśpiewki
- Rajd – Wyprawa na targ powiatowy.

TEKST, RYSUNKI I ZDJĘCIE:
PHM. BARTŁOMIEJ KORNATOWSKI HO

INNE PROPOZYCJE

Krótko

INDIANIE
Nazwa obozu „Rezerwat”, zastępy to plemiona indiańskie (Apacze, Dakota, Czipewejowie), plan pracy obozu podzielony na 4 żywioły, obowiązkowe stroje indiańskie, punktacja w postaci koralików, które dokłada się do naszyjnika zastępowej.

• •

KOBIETY
Nazwa obozu „EWA”, zastępy to etniczne grupy polskie (Kaszubki, Góralki itp.), plan pracy obozu to Obrzędowy Rok Polski (fajnie jest jak ma się Wigilię w środku lipca), obowiązkowy zwiad etnograficzny ze zbieraniem starych akcesoriów do zdobnictwa zastępów, a potem harcówki.

• •

DOOKOŁA ŚWIATA
Nazwa obozu „Magellan 2003”, nazwy zastępów to nazwy obecnych i poprzednich państw czy nacji (Amazonki, Pigmejki, Japonki), plan pracy opiera się na podróży w czasie od wieków prehistorycznych do teraz.

• •

CZAROWNICE
Nazwa obozu „Łysa Góra”, plan pracy obozu podzielony na techniki czarów i umiejętności (czyli techniki harcerskie).

• • •

Jeszcze krócej

- Mitologiczna
- Gumisie
- Skandynawska
- Japońska
- Podróżnicza
- Teatralna
- Prehistoryczna
- Biuro detektywów
- Szlachecka
- Afrykańska
- Chińska
- Szpital polowy
- Kosmiczna
- Egipska
- Antyczna
- Góralska
- Krasnoludki
- Telenowela
- Wehikuł czasu

HM. KATARZYNA GODLEWSKA HR
PHM. MARCIN BEDNARSKI HO